

26. Teurastamo

Teurastamon toimintakertomus¹⁾ v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Teurastamolautakunta. *Kokoonpano ja kokoukset.* Kokouksessaan joulukuun 17 p:nä 1941 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. Tulenheimon sekä lautakunnan muiksi jäseniksi kaupungineläinlääkäri eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin, tarkastaja S. Koskisen, toimittaja A. E. Leinon ja pankintaloudenhoitaja A. E. Monnbergin. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sosiaali- ja opetusasiain johtaja J. W. Keto. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi eläinlääketieteentohtori W. Ehrström ja sihteerinä kaupunginhallituksen kanslias sihteeri A. Blomberg.

Teurastamolautakunta kokoontui v. 1942 13 kertaa ja sen käsittelemien asiain pykäläluku oli 152 sekä lähetettyjen kirjeiden luku 59.

Lausunnot y. m. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: ravintolan vuokran alentamista; vanhojen tuulettajamoottorien myyntiä; tuntipalkkalaisten pohjapalkan määräämistä; palkanmaksussa tapahtuneen erehdyksen korjaamista; jäähdytysosaston n:o 1 muuttamista syväjäädyyttämöksi; eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin määräämistä hoitamaan v. t. toimitusjohtajan virkaa elokuun 1 p:stä lukien; höyrykattilan tulipesän muuttamista halkolämmitykseen sopivaksi; kalasataman hallinnon järjestämistä tarpeellisine muutoksineen teurastamolautakunnan ja teurastamontoimiston johtosääntöihin; neuvottelukunnan asettamista kalasatamaa varten; apulaisjohtaja J. Sjölundin määräämistä toimimaan oman toimensa ohella apulaiskaupungineläinlääkärinä; lihan-tukkumyyntihallin järjestyssääntöjen 2 §:n muuttamista; ketunlihan tarkastusta; jäähdyttämö maksujen määräämistä; kallioväestönsuojan käytäntöönottamista yleisenä väestönsuojana; kalasataman aluevuokran määräämistä; sekä alueiden varaamista kala- ja liha-liikkeitä varten kalasataman ja teurastamon läheisyydestä.

Teurastamon toiminta

Isänmaan vapauden puolesta uhrasivat henkensä seuraavat teurastamon palveluksessa toimineet henkilöt:

Halliapulainen Heikki Lindberg kaatui sodassa huhtikuun 12 p:nä 1942 ja teurastaja Arvi Nyman kaatui sodassa toukokuun 22 p:nä 1942.

Henkilökunta. Toimitusjohtaja H. Tallqvistin ollessa edelleen koko kertomusvuoden sotapalveluksessa hoiti toimitusjohtajan tehtäviä oman toimensa ohella tammikuun 1 p:stä heinäkuun 19 p:ään v. t. apulaisjohtaja O. K. Lönnmark ja heinäkuun 20 p:stä 30 p:ään apulaisjohtaja J. Sjölund sekä elokuun 1 p:stä lukien kaupungineläinlääkäri W. Ehrström tohtori Lönnmarkin jäädessä edelleen v. t. apulaisjohtajaksi. Tohtori Lönnmark oli sairaana heinäkuun 20 p:stä elokuun 14 p:ään. Apulaisjohtaja J. Sjölund oli lomautettuna armeijasta kesäkuun 1 p:stä heinäkuun 31 p:ään ja vapautettiin sotapalveluksesta lokakuun 28 p:nä. Vuosilomansa hän nautti kesäkuun 1 p:stä heinäkuun 19 p:ään, lokakuun 29 p:stä marraskuun 15 p:ään ja joulukuun 24 p:stä 31 p:ään. Tar-

¹⁾ Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

kastuseläinlääkärit B. O. Engdahl ja T. Troberg olivat koko kertomusvuoden sotapalveluksessa, ollen edellinen lomautettuna syyskuun 9 p:stä lokakuun 8 p:ään ja jälkimäinen lomautettuna elokuun 1 p:stä syyskuun 30 p:ään, jona aikana he nauttivat vuosilomansa. Kirjanpitäjä O. V. Salmi oli niinkään koko kertomusvuoden sotapalveluksessa. Viransijaisina toimivat tammikuun 1 p:stä toukokuun 31 p:ään toimistcapulainen I. Heinonen ja kesäkuun 1 p:stä alkaen vaakaaja K. Carlander.

Henkilökuntaan kuuluivat lisäksi apulaiseläinlääkäri, kassanhoitaja, 2 nuorempaa toimistoapulaista, joista toinen oli sotapalveluksessa huhtikuun 25 p:stä lukien, vahtimestari, 2 triikiintutkijaa, hallin ylimies, joka vapautui sotapalveluksesta huhtikuun 27 p:nä, 3 halliesimestä, joiden toimista yksi oli avoinna, jäähdyttämön hoitaja, tarkastusapulainen, jonka toimi oli avoinna, leimaaja, joka oli sotapalveluksessa, tainnuttaja, näytteenottaja, 6 halliapulaista, joista yksi oli sotapalveluksessa ja yhden toimi oli avoinna huhtikuun 12 p:stä lukien, 7 vaakaajaa, joista yksi oli sotapalveluksessa koko vuoden ja kaksi vapautui sotapalveluksesta vastaavasti maaliskuun 24 p:nä ja huhtikuun 27 p:nä, käyttöpäällikkö, 2 koneenkäyttäjää, 3 lämmittäjää, portinvartija, 3 vartijaa, joista yksi oli sotapalveluksessa elokuun 15 p:stä lukien ja yksi oli virkavapaana joulukuun 1 p:stä lukien, navettamies ja 2 siivoojaa. Tilapäistä työvoimaa oli lisäksi tilapäinen toimistoapulainen, ylimääräinen toimistcapulainen tammikuun 1 p:stä lokakuun 31 p:ään, tilapäinen vuotienleimaaja, joka oli sotapalveluksessa huhtikuun 25 p:stä lukien, 2 korjausmiestä koneosastolla, tilapäinen siivooja, 7 apu- ja puhtaanapitoimesta, joista neljä oli sotapalveluksessa koko vuoden ja yksi heinäkuun 15 p:stä lukien, sekä 11 teurastajaa, joista neljä oli sotapalveluksessa.

Sairaslomaa nautti henkilökunnasta 17 henkilöä yhteensä 211 vuorokautta ja tapaturmien johdosta oli työhön kykenemättöminä 4 henkilöä yhteensä 157 vuorokautta.

Teurastusosastot. *Teurastusosastoilla* teurastettiin ja tarkastettiin v. 1938—42 seuraava määrä eläimiä:

	1938	1939	1940	1941	1942
Sonneja	4 439	5 007	4 677	381	182
Lehmiä	20 015	22 571	34 771	3 382	2 253
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 294	18 946	22 538	1 493	548
Pikkuvaskoita	4 271	5 549	5 623	694	315
Lampaita ja vuohia	14 039	15 643	14 055	276	79
Sikoja	24 901	30 210	15 560	3 147	1 164
Porsaita	200	259	148	67	31
Hevosia	207	154	1 477	400	140
Poroja	1	—	—	—	—
Yhteensä	85 367	98 339	98 849	9 840	4 712

Edellä luetellut v:n 1942 ruhot vastasivat 476 504 kg lihaa, josta 72.4 % oli nautakarjan, 0.1 % lampaan, 20.3 % sian ja porsaan sekä 7.2 % hevosien lihaa.

Tarkastuksessa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi 1 lehmä kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	1	6	6
Lehmiä	5	921	14	121	1 042
Hiehoja ja isoja vasikoita	—	—	—	—	—
Pikkuvaskoita	6	67	—	—	67
Sikoja	5	313	38	183	496
Hevosia	4	711	1	5	716
Yhteensä	20	2 012	54	315	2 327

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 5 114 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 7 441 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten alla olevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse saapuneita	Rautateitse saapuneita	Kaikkiaan
Raavaita	2 165	1 133	3 298
Lampaista ja vuohia	42	37	79
Sikoja ja porsaita	1 076	119	1 195
Hevosia	79	61	140
Yhteensä	3 362	1 350	4 712

Karjatallien käyttö. Talleissa yötä olleiden eläinten määrä ilmenee seuraavista numeroista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	51	97	130	95	138	109	205	28	67	339	328	524	2 111
Vasikoita	2	14	8	10	19	8	5	6	3	49	54	23	201
Lampaista	—	—	5	—	7	2	1	1	11	2	19	4	52
Sikoja	19	39	89	74	62	49	22	7	20	21	23	153	578
Porsaita	3	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14
Hevosia	5	5	2	4	3	5	—	1	—	2	21	40	88
Yhteensä	80	157	242	183	229	173	233	43	101	413	445	745	3 044

Kaikista teuraseläimistä oli talleissa yli yön keskimäärin 64.6 %. Raavaista oli yli yön 70.1 %, lampaista 65.8 %, hevosista 62.9 % sekä sioista ja porsaista 49.8 %.

Rehuja myytiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Pahnoja	20	36	15	20	6	124	172	—	—	1 353	1 873	3 967	7 586

Suolipesimössä puhdistettiin eri kuukausina seuraavat määrät eri eläinten suolia ja mahoja:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavasten, kpl	88	161	203	137	200	187	229	42	208	437	540	545	2 977
Sikojen ja hevosten, kpl	91	121	187	92	101	68	100	43	82	79	91	276	1 331
Pikkuvasikoiden, lam- paiden ja porsaiden, kpl	28	27	22	22	36	39	8	14	25	49	91	39	400

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl			Nylkyvikoja,		Luonnon- vikoja,	
		I lk.	II lk.	III lk.	kpl	%	kpl	%
Tammikuu	127	124	3	—	1	0.8	2	1.6
Helmikuu	192	189	3	—	—	—	3	1.6
Maaliskuu	226	212	14	—	—	—	14	6.2
Huhtikuu	169	151	17	1	—	—	18	10.7
Toukokuu	239	187	32	20	—	—	52	21.8
Kesäkuu	233	182	42	9	—	—	51	21.9
Heinäkuu	238	218	18	2	—	—	20	8.4
Elokuu	55	52	3	—	—	—	3	5.5
Syyskuu	229	222	7	—	—	—	7	3.1
Lokakuu	480	462	18	—	¹⁾ 10	²⁾ 2.1	8	1.7
Marraskuu	625	604	20	1	—	—	21	3.4
Joulukuu	621	597	24	—	2	0.3	22	3.5
Yhteensä	3 434	3 200	201	33	²⁾ 13	²⁾ 0.4	221	6.4

Lisäksi tarkastettiin seuraavat määrät maalaisvuotia:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu,		
		I lk.	II lk.	III lk.
Tammikuu	703	472	187	44
Helmikuu	937	571	296	70
Maaliskuu	920	569	317	34
Huhtikuu	1 279	737	423	119
Toukokuu	613	321	239	53
Kesäkuu	493	209	225	59
Heinäkuu	715	382	284	49
Elokuu	388	231	112	45
Syyskuu	504	313	147	44
Lokakuu	849	552	233	64
Marraskuu	983	679	235	69
Joulukuu	880	595	238	47
Yhteensä	9 264	5 631	2 936	697

Siipikarjateurastamo. Kertomusvuonna oli siipikarjateurastamo vuokrattuna erälle täällä toimivalle lihaliikkeelle.

Lihantarkastamossa tarkastettiin v:n 1942 kuluessa 553 068 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 6 729.5 kg:aan paloiteltua lihaa sekä seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1941 vastaavat luvut:

	1941		1942	
	Koko ruhoja, kpl	Puoli- ruhoja, kpl	Koko ruhoja, kpl	Puoli- ruhoja, kpl
Sonneja	159	—	49	—
Lehmiä	5 250	1	1 560	1
Hiehoja ja isoja vasikoita	5 430	3	1 483	—
Pikkuvasikoita	11 324	1	7 111	1
Lampaita ja vuohia	2 681	1	564	—
Sikoja	1 307	4	620	7
Porsaita	162	1	158	—
Hevosia	766	—	472	—
Yhteensä	27 079	11	12 017	9

¹⁾ Juutalaisten käyttämä teurastusmenetelmä. — ²⁾ Ks. edell. alav.

Lisäksi tarkastettiin v. 1942 337 ketun ruhoa.

Tarkastusten johdosta hylättiin seuraava määrä koko ruhoja ja ruhonosia:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	1	76	76
Lehmiä	51	5 565	20	356	5 921
Hiehoja ja isoja vasikoita	9	256	13	142	398
Pikkuvasikoita	155	1 975	37	153	2 128
Lampaita ja vuohia	7	55	4	4	59
Sikoja	12	797	10	139	936
Hevosia	12	2 395	8	205	2 600
Yhteensä	246	11 043	93	1 075	12 118

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 5 580 kg elimiä ja 83 kg paloiteltua lihaa, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 17 781 kg.

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöä ja syväjäähdyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Sysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Tukkumyyntihallissa myytiin:													
Raavaita kpl	400	439	412	341	215	334	252	54	211	559	1 110	1 054	5 381
Isoja vasikoita . »	328	413	322	266	152	251	59	46	128	952	1 390	699	5 006
Pikkuvasikoita . »	1 001	979	974	915	402	279	188	67	101	68	1 459	1 119	7 552
Lampaita »	88	100	98	35	18	31	7	5	21	166	625	428	1 622
Sikoja »	413	546	425	187	157	110	52	53	53	113	163	202	2 474
Porsaita »	10	2	3	1	8	—	1	3	—	1	—	10	39
Hevosia »	80	78	63	32	24	25	14	15	8	55	328	254	976
Yhteensä, kpl	2 320	2 557	2 297	1 777	976	1 030	573	243	522	1 914	5 075	3 766	23 050
Muuta tavaraa, kg	12 949	10 770	5 092	2 829	10 946	654	570	1 780	722	12 020	15 569	8 458	82 359

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edellä esitetyt numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	126 104	Toukokuu	70 989	Syyskuu	52 648
Helmikuu	138 236	Kesäkuu	76 126	Lokakuu	177 306
Maaliskuu	117 096	Heinäkuu	59 071	Marraskuu	344 431
Huhtikuu	87 104	Elokuu	21 647	Joulukuu	300 268
					Koko vuosi 1 571 026

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin													
Raavaita ja isoja vasikoita	kpl 1 025	912	877	513	329	648	406	77	442	2 009	7 400	5 415	20 053
Pikkuvasikoita »	1 961	1 345	1 408	645	320	328	252	82	162	748	2 358	1 977	11 586
Lampaita	» 152	135	101	11	13	23	4	3	20	152	838	608	2 060
Sikoja	» 537	386	412	187	240	105	132	63	151	179	344	797	3 533
Porsaita	» 156	92	101	7	5	5	7	1	—	4	7	12	397
Hevosia	» 148	76	84	14	12	47	12	14	10	82	841	864	2 204
Hirviä	» —	—	—	1	—	—	—	—	—	40	64	11	116
Kettuja	» —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	84
Yhteensä, kpl	3 979	2 946	2 983	1 378	919	1 156	813	240	785	3 214	11 852	9 768	40 033
Muuta tavaraa, kg	4 848	4 750	4 970	797	10 975	642	1 343	2 250	16 757	18 102	2 220	92 506	160 160
Syväjäädäyttämössä säilytettiin:													
Metsänriistaa	kg 426	1 485	7 360	10 300	14 365	10 387	2 112	2 952	17 834	83 857	19 335	8 324	178 737
Kanoja y. m. siipikarjaa	» 958	665	1 754	2 011	96	697	1 375	2 658	4 049	12 004	11 753	1 092	39 112
Lihaa	» 18	34	694	476	2 156	688	2 523	221	12 863	10 533	20 487	31 873	82 566
Muuta tavaraa ..	» 163	1 535	3 124	1 159	752	187	990	1 521	242	648	673	1 493	12 487
Metsästäjäkoppoja	—	—	—	—	—	—	—	—	19 000	—	—	—	19 000
Yhteensä, kg	1 565	3 719	12 932	13 946	17 369	11 959	7 000	7 352	53 988	107 042	52 248	42 782	331 902

Teurastusosastoilta ei vuoden kuluessa suoraan viety lihaa, jäähdyttämöstä vietiin marraskuussa 24 sikaa ja joulukuussa 10 sikaa, yhteensä 34 sikaa, sekä lihantarkastamosta yhteensä 1 825 ruhoa ja 447 kg paloiteltua lihaa, kuten seuraavasta taulukosta lähemmin selviää:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihantarkastamosta suoraan vietiin:													
Raavaita	kpl 39	4	21	9	11	2	3	2	1	15	87	14	208
Isoja vasikoita »	10	6	45	12	21	4	7	2	2	41	138	21	309
Pikkuvasikoita »	43	70	213	191	103	51	28	2	40	103	211	71	1 126
Lampaita	» 1	1	7	—	1	—	—	1	—	—	48	—	59
Sikoja	» 10	5	16	16	5	2	5.5	—	2	2	11	—	74.5
Hevosia	» 2	2	4	1	4	1	1	—	5	3	25	—	48
Yhteensä, kpl	105	88	306	229	145	60	44.5	7	50	164	520	106	1 824.5
Paloiteltua lihaa, kg	—	—	5	125.5	—	—	277	39	—	—	—	—	446.5

Teurastamon juoksuratoja, sähkövinttureja y. m. laitteita käytettiin seuraavaa muualta tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	kpl 53	110	105	141	39	158	12	7	18	240	571	241	1 695
Isoja vasikoita »	112	182	148	155	78	167	37	29	59	660	940	434	3 001
Pikkuvasikoita »	170	160	261	187	133	77	30	36	23	411	983	712	3 183
Lampaita	» 15	40	44	14	9	20	5	—	—	105	489	383	1 124
Sikoja	» 217	337	202	53	47	38	21	15	12	60	88	62	1 152
Porsaita	» 4	—	3	1	4	—	—	3	—	1	—	10	26
Hevosia	» 14	26	13	14	9	8	4	6	3	36	175	154	462
Yhteensä, kpl	585	855	776	565	319	468	109	96	115	1 513	3 246	1 996	10 643
Muuta tavaraa, kg	4 223	6 273	6 586	3 700	11 368	2 833	846	3 667	1 258	9 577	3 501	21 443	75 275

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	29 417	Toukokuu	30 423	Syyskuu	8 593
Helmikuu	48 364	Kesäkuu	37 967	Lokakuu	94 841
Maaliskuu	39 957	Heinäkuu	6 710	Marraskuu	185 380
Huhtikuu	35 977	Elokuu	8 850	Joulukuu	126 735
					Koko vuosi 653 214

Punnitseminen. Seuraavat numerot valaisevat laitoksessa suoritettua muuta punnitsemista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Vuotia kpl	787	1 073	974	1 331	776	663	749	395	658	1 169	1 368	1 349	11 292
Elävää karjaa »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teurastusosastoilla:													
Hevosia, raavai-													
ta, sikoja »	—	8	12	6	25	4	22	14	7	—	226	219	543
Vasikoita, lam-													
paita, porsai-													
ta »	—	11	44	94	—	19	—	—	—	7	30	27	232
Yhteensä, kpl	787	1 092	1 030	1 431	801	686	771	409	665	1 176	1 624	1 595	12 067
Muuta tavaraa, kg	837	—	—	—	—	—	178	—	—	111	106	75	1 307

Lihan hinnoittelussa noudatettiin kansanhuoltoministeriön määräämiä rajahintoja.

Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen sekä autoilla ja tuonti ulkomailta v. 1935—42 ilmenee taulukosta n:o I.

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 161 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen, 25 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 22 keittokoeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta sekä 1978 sian ruhoa, 337 ketun ruhoa ja 2 156 kg paloiteltua sianlihaa koskevat triikiinikokeet.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityistiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit								Tutkimukset osoittivat ruhojen olevan				Tutkittuja koko ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastolta	Lihan-tarkastamosta	Muualta	Raavaita	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Sikoja	Porsaita	Lampaita	Hevosia	Septikemisiä	bakteeripitoisia		Bakteerivapaita	
											Vahvasti	Heikosti		
15	146	—	71	58	10	5	—	1	16	2	31	107	21	161

Kaikista tutkituista ruhoista 1.2 % oli septikemisiä, 85.7 % bakteeripitoisia ja 13.1 % bakteerivapaita.

Septikemisistä ruhoista mainittakoon vielä seuraavaa:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit		Septikemian olivat aiheuttaneet				Septikemisistä ruhoja kaikkiaan
Teuras-tusos-as-toilta	Lihan-tarkasta-mosta	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikku-vasikoita	Kolibak-teerit	Strepto-kokit	Diplo-kokit	Anaeroba-bakteerit	
Absoluuttiset luvut								
—	2	—	2	2	—	—	—	2
% tutkituista ruhoista				% septikemisistä ruhoista				
—	1.4	—	20.0	100.0	—	—	—	100.0

Täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä tehtiin ruhoista keittokokeita ja todettiin 39 ruhossa vierasta hajua, tehden tämä 24.2 %. Haju oli 10 tapauksessa vahva ja 29 tapauksessa heikko.

Tutkimusten perusteella hylättiin ruhoista kokonaan 40 eli 24.8 %. Ainoastaan keittokokeen perusteella hylättiin ruhoista 3 eli 1.9 %.

Taulukko III valaisee näitä tutkimuksia yksityiskohtaisemmin.

Pienemmät bakteriologiset, bakterioskopiset ja histologiset tutkimukset jakautuivat seuraavasti: 10 pernaruttokoetta, 12 tuberkuloosikoetta.

Kaikki pernaruttokokeet olivat kielteisiä.

Tuberkuloositutkimuksia valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit		Diagnoosi					Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
Teuras-tusos-as-toilta	Lihan-tarkasta-mosta	Raavaita	Sikoja	Myönteinen				Kieltäen	
				Raavaita	Sikoja	Mikro-skoopin avulla	Marsun avulla		
12	—	3	9	1	6	7	—	5	12

Myönteisiä tuloksia tutkimuksista saatiin 58.3 % pelkästään mikroskoopilla. Marsuja ei ole istutettu. Myönteisesti reagoiva raavas oli ulkomailta tuotu.

Keittokokeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit									Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
Teuras-tusos-as-toilta	Lihantar-kasta-mosta	Sikoja			Sonneja	Lehmiä	Hiehoja ja isoja vasi-koita	Pikku-vasikoita	Lampaista	Hevosia	
		Sala-karjua	Karjua tai myöhään sal-vettuja	Muita							
Tutkittuja ruhoja kaikkiaan											
5	17	7	—	—	—	7	—	5	—	3	22
Kokeessa myönteisen tuloksen antaneita ruhoja											
—	12	2	—	—	—	4	—	3	—	3	12
Kokeen perusteella hylättyjä ruhoja											
—	9	—	—	—	—	3	—	3	—	3	9
Hylättyjen prosenttiluvut											
—	52.9	—	—	—	—	42.9	—	60.0	—	100.0	40.9

Triikiinien varalta otettiin näytteet teurastushalleista yhteensä 1 195 siasta ja porsaasta ja lihan tarkastamosta yhteensä 783 siasta ja porsaasta sekä 2 156 kg:sta paloiteltua sianlihaa ja 337 kettua. Triikiinejä ei todettu.

Sairasosasto. Sairasosastossa ei teurastettu tai obdusoitu kertomusvuonna.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä johtuvat toimenpiteet käyvät selville taulukosta n:o IV.

Matorakkulataudin (*Cysticercus inermis*) ja nystyrätaudin (*Tuberculosis*) esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Matorakkula (Cysticercus inermis):

Tarkastuspaikka		Rakkuloiden luku		Rakkulat olivat		Rakkulat löytyivät			Ruhoja kaikkiaan
Teurastus- osastot	Liha- tarkastamo	Yksi	Useampia	Eläviä	Kuolleita	Ainoastaan päästä	Ainoastaan sydäimestä	Useammista paikoista	
Absoluuttiset luvut									
1	—	1	—	1	—	1	—	—	1
Prosenttiluvut									
0.03	—	100.0	—	100.0	—	100.0	—	—	100.0

Nystyrätautia (*Tuberculosis*) todettiin vuoden aikana 380 nautaeläimessä, jotka olivat ulkomailta tuotuja. Sioissa olivat muutokset 3 tapauksessa huomattavissa ainoastaan nielurauhasissa ja 3 tapauksessa sekä nielu- että suolirauhasissa.

Matorakkula- (*Cysticercus inermis*) ja nystyrätaudin (*Tuberculosis*) esiintymiset v. 1934—42 ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

Vuosi	Cysticercus inermis		Tuberculosis			
	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1934	158	0.38	3	0.007	8	0.05
1935	140	0.36	12	0.03	30	0.15
1936	163	0.36	4	0.009	84	0.35
1937	165	0.32	1	0.002	119	0.45
1938	264	0.41	—	—	227	0.73
1939	273	0.41	1	0.0015	153	0.41
1940	70	0.08	—	—	11	0.05
1941	13	0.08	—	—	15	0.48
1942	1	0.02	1)380	6.26	6	0.34

Käyttöosasto. Konekeskus käsitti konehallin, korjauspajan, jäätehtaan varastoineen sekä kellarikerroksessa olevat aineiden ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskonetta à 240 000 ly/t —8°C +25°C, syväjäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskonetta à 100 000 ly/t —18°C +25°C tarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä oli 400 kpl 25 kg:n painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit. Eri koneiden ja laitteiden käyttö selviää seuraavasta taulukosta:

1) Ulkomailta tuotuja eläimiä.

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Sysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Käyttöaika, tuntia ja minuuttia kaikkiaan													
Jäähdytyskoneet													
I	16.30	4.15	—	—	7.15	51.45	—	—	95.30	89.55	2.30	—	267.40
II	—	4.15	4.15	12.00	59.05	60.00	196.15	175.30	32.00	—	62.00	26.15	631.35
III	23.30	39.25	48.50	107.30	122.55	—	—	—	207.25	242.10	7.00	—	798.45
IV	32.45	—	—	—	10.00	177.40	220.05	179.25	66.45	—	224.10	147.30	1 058.20
Tyhjöpumput													
1	4.00	11.00	10.30	7.00	14.45	26.15	19.30	14.30	16.00	11.15	6.00	11.00	151.45
2	15.00	6.30	5.30	3.30	—	15.30	16.30	3.00	—	4.15	7.30	—	77.15
3	—	—	—	—	—	—	2.00	—	—	—	—	2.30	4.30
4	1.45	3.30	—	—	3.40	—	1.45	2.30	—	—	4.30	1.45	19.25
Suolaliuospumput													
jäähdyttämön													
1	—	5.45	4.15	12.20	68.15	112.30	197.55	180.10	127.30	89.55	2.30	—	801.05
2	16.45	3.00	—	—	—	—	—	—	—	—	62.00	51.15	133.00
syväjäädyyttämön													
3	14.15	40.05	49.15	110.10	133.25	177.40	221.55	169.35	264.15	242.10	224.10	138.15	1 785.10
4	42.35	—	—	—	—	—	—	10.40	252.55	242.10	224.10	147.30	920.00
Jäähdytysveden													
kiertopumput													
5	46.05	—	—	—	6.15	—	—	—	—	—	—	—	52.20
6	15.55	44.20	50.10	119.55	129.40	—	—	—	—	—	—	163.10	523.10
7	—	—	—	—	23.35	189.45	231.50	192.55	275.05	256.20	233.50	—	1 403.20
Tuulettaajat													
1	0.30	—	—	4.55	23.30	13.05	77.45	79.00	263.55	242.10	224.10	147.35	1 076.35
2	3.45	—	—	—	53.40	108.45	195.25	175.15	124.40	97.55	64.25	28.20	852.10
3	4.00	—	—	2.00	44.45	61.05	167.10	94.15	75.00	54.20	43.00	46.00	591.35
4	—	—	—	—	36.00	49.00	149.10	79.50	84.45	56.25	43.50	32.40	531.40
5	71.20	57.20	67.55	109.30	132.55	175.10	218.45	177.40	168.40	177.25	162.55	106.45	1 626.20
6	71.20	57.20	67.55	109.30	132.55	175.10	218.45	177.40	219.10	211.35	214.35	114.00	1 769.55
7	—	—	—	—	48.30	89.00	138.30	77.10	80.55	6.45	15.00	17.00	472.50
8	—	—	—	—	48.30	89.00	138.30	77.10	80.55	54.25	57.45	37.40	583.55
Kilogrammaa													
Kloorikalsiumia													
käytetty													
S I	120	—	120	600	600	715	940	750	1 200	900	900	900	7 745
S II	—	110	—	225	—	—	2 140	1 950	900	300	600	—	6 225

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä ja tarvittavan lämpimän veden valmistamista varten on kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Kertomusvuonna, jolloin oli pakko siirtyä puulämmitykseen, muutettiin yhden höyrykattilan tulipesä ja arinat puulämmitykseen sopiviksi. Toinen kattila oli edelleenkin varustettu kivihiililämmitykseen tarkoitettulla tulipesällä ja ketjuarinalla. Lämpökeskuksen käyttö kuukausittain selviää seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Höyrykattilat				Vettä kulutettu m ³	Keskimääräinen käyttö vuorokaudessa				
	N:o I		N:o II			t. ja min.	Lämmi- tetty, m ³	Vettä ku- lutettu, m ³	Kivihiiliä kulutettu, tonnia	Halkoja kuutettu, m ³
	Lämmi- tetty, t. ja min.	Kivihiiliä kulutettu, tonnia	Lämmi- tetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu, m ³						
Tammikuu	462.10	113.15	—	—	107	14.55	3.452	3.650	—	
Helmikuu	386.25	88.50	—	11	70	13.48	2.500	3.161	0.393	
Maaliskun	16.00	1.50	372.40	458	84	12.32	2.710	0.048	14.774	
Huhtikuu	—	—	237.00	258	39	7.54	1.300	—	8.600	
Toukokuu	—	—	132.30	132	22	4.16	0.710	—	4.258	
Kesäkuu	—	—	41.30	46	14	1.03	0.467	—	1.533	
Heinäkuu	—	—	34.30	46	2	1.07	0.065	—	1.484	
Elokuu	—	—	25.30	36	4	0.49	0.129	—	1.161	
Syyskuu	—	—	55.50	75	5	1.52	0.167	—	2.500	
Lokakuu	—	—	105.30	153	20	3.24	0.645	—	4.935	
Marraskuu	—	—	211.00	266	41	7.02	1.367	—	8.867	
Joulukuu	—	—	299.00	388	56	9.39	1.806	—	12.516	
Koko vuosi	864.35	203.15	1 515.00	1 869	464	6.31	1.271	0.557	5.121	
Kattilat I + II yhteensä			2 379.35	—						

Vedenkulutus. Helsingin kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille kuukausittain seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lämpökeskus	107	70	84	39	22	14	2	4	5	20	41	56	464
Jäähdytyskoneet	4	11	4	54	132	195	287	299	173	108	71	35	1 373
Lämminvesisäiliö	656	528	611	410	434	376	408	292	432	598	582	633	5 960
Hallintorakennus	198	146	157	188	222	126	104	112	122	143	171	157	1 846
Ilmapumppu	—	—	1	—	—	1	3	—	2	1	—	—	8
Jäänvalmistus	—	—	16	1	2	—	—	—	—	—	—	—	19
Tukkumyyntihalli	34	18	17	34	69	105	72	32	11	13	21	19	445
Jäähdyttämöt	11	11	10	8	9	7	6	11	4	6	11	10	104
Sikateurastamo ja laboratorio	38	38	46	41	39	33	36	22	26	34	29	63	445
Suolipesimö	657	385	417	231	276	233	407	263	443	612	768	954	5 646
Mahojen tyhjennysosasto	885	926	1 444	974	896	888	1 396	606	1 785	1 740	2 824	3 086	17 450
Suurkarjan teurastamo	55	49	51	48	54	141	152	99	117	141	131	131	1 169
Lihantarkastamo	2	2	5	4	18	22	9	3	1	2	1	2	71
Saniteettiteurastamo	3	—	—	—	—	8	—	—	1	1	1	1	15
Suurkarjan talli	1	4	11	9	2	21	77	5	15	17	20	15	197
Pienen karjan talli	11	—	—	4	27	37	13	6	7	15	14	15	149
Lantala	50	34	4	6	15	17	9	10	13	13	12	20	203
Viemärivereden puhdistuslaitos	58	—	—	13	2	2	38	28	86	23	13	35	298
Lihavaunujen pesimö	3	—	1	2	7	3	2	1	1	18	8	2	48
Karjavaunujen pesimö	3	—	—	25	34	45	22	10	9	11	15	11	185
Kanateurastamo	32	27	34	28	36	37	25	21	45	50	33	30	398
Kesänavetta	—	—	—	—	—	—	—	—	28	10	27	20	85
Pihojen puhdistus	—	—	—	—	29	76	93	70	83	67	18	20	456
Kokonaiskulutus, m ³	2 808	2 249	2 913	2 119	2 325	2 387	3 161	1 894	3 409	3 643	4 811	5 315	37 034

Rautatievaunupesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjavaunujen puhdistus ja desinfiointi. Eri kuukausina puhdistettiin rautatievaunuja seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihavaunuja	9	—	2	7	4	10	6	2	3	23	33	6	105
Karjavaunuja	10	18	13	12	27	15	5	4	6	13	32	41	196
Yhteensä	19	18	15	19	31	25	11	6	9	36	65	47	301

Keskimääräinen vedenkulutus vaunua kohden oli 0,77 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saadaan Helsingin kaupungin sähkölaitoksen muuntoasemalta pienjännitteisenä, suuria moottoreita varten 500 voltin ja pienempiä moottoreita varten 220/127 voltin jännitteellä. Eri jännitteisen sähkövirran kulutus kilovattitunneissa kuukausittain näkyy alla olevista numeroista:

	220/127 V:n va- laistusvirta, kWh	220 V:n voima- virta, kWh	500 V:n voima- virta, kWh	Koko kulu- tus, kWh
Tammikuu	3 246	5 913	5 400	14 559
Helmikuu	1 995	3 459	3 100	8 554
Maaliskuu	1 433	3 082	3 500	8 015
Huhtikuu	1 369	4 286	7 900	13 555
Toukokuu	966	7 299	15 600	23 865
Kesäkuu	1 225	11 775	26 500	39 500
Heinäkuu	947	18 889	37 700	57 536
Elokuu	1 280	15 330	33 800	50 410
Syyskuu	1 287	17 448	33 300	52 035
Lokakuu	2 389	14 804	25 900	43 093
Marraskuu	3 518	15 088	20 400	39 006
Joulukuu	3 995	10 918	11 100	26 013
Koko vuosi	23 650	128 291	224 200	376 141

Teurastamon tulot ja menot. Talousarvion mukaan oli kertomusvuonna tuloja arvioitu kertyvän yhteensä 3 210 000 mk. Todellisuudessa tulot nousivat 3 261 157: 45 mk:aan, josta 924 744 mk saatiin halkovaraston myynnistä. Ilman tätä tuloerää, jota ei ollut talousarviossa edellytetty, olivat tulot 2 336 413: 45 mk, ollen siis 873 586: 55 mk eli 27,2 % arvioitua määrää pienemmät.

Eri tuloerat ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) tai vajaus (—), mk
Teurastusosastot	800 000: —	113 486: —	— 686 514: —
Lihantarkastusosasto	450 000: —	145 878: —	— 304 122: —
Tukkumyyntihalli	600 000: —	140 873: 05	— 459 126: 95
Kuljetusratojen y.m. käyttö	100 000: —	33 975: 95	— 66 024: 05
Jäähdyttämöt	600 000: —	1 263 140: 70	+ 663 140: 70
Suolipesimö	100 000: —	22 455: —	— 77 545: —
Navetta	50 000: —	22 275: 50	— 27 724: 50
Lihojen, vuotien y. m. punnitus	15 000: —	6 946: 50	— 8 053: 50
Konttorien, ravintolan y.m. vuokrat	125 000: —	250 530: 65	+ 125 530: 65
Rehut	40 000: —	12 682: 60	— 27 317: 40
Vaunujen puhdistus, hylkyliha, lanta y.m.	70 000: —	26 873: 40	— 43 126: 60
Vuotavaraston vuokrat ja ostoluvat	140 000: —	157 160: 50	+ 17 160: 50
Elävän karjan myyntimaksut	5 000: —	9: —	— 4 991: —
Kanateurastamo	35 000: —	45 441: 05	+ 10 441: 05
Erikseen mainitsemattomat tulot	15 158: —	1) 955 232: 05	+ 940 074: 05
Luontoisedut	64 842: —	64 197: 50	— 644: 50
Yhteensä	3 210 000: —	3 261 157: 45	+ 51 157: 45

Alla olevat luvut osoittavat miten kokonaistulot jakautuivat eri kuukausille:

	Mk		Mk
Tammikuu	187 938: 85	Heinäkuu	275 046: 25
Helmikuu	102 223: 55	Elokuu	108 974: 70
Maaliskuu	94 843: 85	Syyskuu	239 809: 05
Huhtikuu	164 504: 90	Lokakuu	452 991: 65
Toukokuu	122 263: 60	Marraskuu	237 784: 45
Kesäkuu	107 731: 10	Joulukuu	1 167 045: 50

Yhteensä 3 261 157: 45

¹⁾ Tähän sisältyy tulot halkomyyntistä, 924 744 mk.

Kaupungin v:n 1942 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 5 890 946 mk, johon kertomusvuoden kuluessa myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä 25 242 mk. Kaikkiaan oli siis käytettävissä 5 916 188 mk, mistä käytettiin 5 527 416: 30 mk. Käytettyyn määrään sisältyy myös teurastamon tilitysvuokra, 1 178 460 mk. Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk.	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	29 000: —	25 200: —	+ 3 800: —
Sääntöpalkkaiset virat ¹⁾	1 649 136: —	2 119 116: —	+ 469 980: —
Tilapäistä työvoimaa	114 720: —	100 374: 50	+ 14 345: 50
Kesälomasijaiset	65 000: —	14 382: —	+ 50 618: —
Vuokra	1 178 460: —	1 178 460: —	—
Lämpö	875 780: —	612 952: 95	+ ²⁾ 262 827: 05
Valaistus	75 000: —	32 122: 20	+ 42 877: 80
Siivocaminen	9 000: —	1 460: 20	+ 7 539: 80
Vedenkulutus	205 820: —	81 556: 10	+ 124 263: 90
Puhtaanapito	100 000: —	188 895: 50	— 88 895: 50
Painatus ja sidonta	60 000: —	10 283: 30	+ 49 716: 70
Tarverahat	95 000: —	32 105: 05	+ 62 894: 95
Vaatteiden pesu	10 000: —	3 561: 50	+ 6 438: 50
Koneiden ja työkalujen hankinta	56 000: —	9 498: 15	+ 46 501: 85
Yleisten laitteiden kunnossapito	220 000: —	167 068: 70	+ 52 931: 30
Tapaturmavakuutusmaksut	10 000: —	2 215: —	+ 7 785: —
Käyttövoima	576 250: —	304 551: 90	+ 271 698: 10
Rehut ja kuivikkeet	40 000: —	7 031: 75	+ 32 968: 25
Tarveaineet	143 742: —	128 815: 40	+ 14 926: 60
Korjaus- ja muutostyöt	200 000: —	320 810: 80	— 120 810: 80
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	203 280: —	186 955: 30	+ 16 324: 70
Yhteensä	5 916 188: —	5 527 416: 30	+ 388 771: 70

Sodan vaikutus teurastamon toimintaan. Lisäyksenä varsinaiseen teurastamon toimintakertomukseen tehdään tässä erinäisiä vertailuja normaalivuoden 1938 ja sotavuosien 1941 ja 1942 välillä samalla selvittäen tarkemmin teurastamon eri osastojen toimintaa sekä sota-ajan vaikutusta niihin.

Teurastus. Selvimmin esiintyy sodan vaikutus teurastuksen vähenemisessä. Jos otetaan vertauskohteeksi v. 1938, 1941 ja 1942, ilmenee kyseinen väheneminen seuraavalla tavalla:

	Kokonaismäärä, kpl			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Helsingissä teurastettu ..	131 669	22 065	13 449	83.2	89.8	39.0
Kaupungin teurastamossa teurastettu ...	85 367	9 840	4 712	88.5	94.5	52.1

Syitä tähän vähenemiseen etsiessämme on ensiksi muistettava v:n 1939—40 tilanteesta johtunut pakkoteurastus ja karjan menetys ja siitä aiheutuneet nykyään toimeenpannut pitokarjan lisäämistoimenpiteet. Suuresti vähentää myös teurastusta rehun puutteesta aiheutunut sikojen kasvatuksen huomattava väheneminen ja siirtyminen omaa tarvetta varten tarkoitettujen n.s. kotisikojen kasvatukseen sekä kuljetuskysymyksen aiheuttamat rajoitukset elävän karjan kuljetukselle. Vähenemiseen on myös syynsä laatuluokittelulla ja siitä johtuvalla laatumaksutavalla, sillä ymmärrettävistä syistä laatuluokittelu ei voi olla yhtenäinen kaikilla paikkakunnilla. Teurastus koetaan mikäli mahdollista toimittaa kulutuspaikkakunnan teurastamossa, jotta teurastuksessa saatavat arvokkaat sivutuotteet jäisivät kulutuspaikkakunnalle, ja muutenkin tahdotaan ensijaisesti tyydyttää cman paikkakunnan tarve.

¹⁾ Tähän sisältyy vuoden kuluessa myönnettyjä lisämäärärahoja 25 242 mk — ²⁾ V:n 1942 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 274 905 mk.

Paitsi jo edellä mainittuja seikkoja vaikuttaa teurastuksen vähenemiseen kaupungin teurastamossa vielä lisäksi se, että kunnallinen teurastamo on yleishyödyllisenä laitoksena perustettu palvelemaan asiakkaitaan, jolloin nämä asiakkaat määräävät suurelta osalta laitoksen käyttöön vaikuttavista tekijöistä. Laitoksen asiakkailla ei liioin ole ollut tukenaan pääasiallisesti suuriin osuustoiminnallisiin teurastamoihin liittyneitä tuottajapiirejä. Valtion hankinnatkin on sijoitettu mieluummin näille tuottajain yhteenliittymille, jotka keskitettyinä, yhtenäisen johdon alaisina toimivina ovat olleet paremmin varautuneita sodan poikkeuksellisiin oloihin, ja koska ymmärrettävistä syistä mainitunlaiset hankinnat säännöstelymääräysten valvonnankin kannalta halutaan keskittää mahdollisimman harvoin käsiin.

V:n 1942 loppupuolella saivat kuitenkin teurastamossa toimivat liikkeet aikaan tarpeellisen toiminnan keskittymisen. Tämän vaikutuksesta ja neuvottelujen tuloksena, joihin myös teurastamon johto osallistui, on tämä yhtymä samoin kuin teurastamossa toimiva osuusliike saaneet toimittakseen valtion hankintoja. Samoin saatiin loppupuolella vuotta kaupungin teurastamoon teurastettavaksi 600 kansanhuoltoministeriön Tanskasta hankkimaa Helsingin kulutukseen varattua raavasta. Loppupuoli vuotta näyttikin jo vähäistä nousua ja toivottavaa on, että kehitys jatkuisi suotuisaan suuntaan.

Lihantarkastamosta ja sen toiminnasta voidaan tehdä samanlainen prosenttilaskelma kuin teurastusosastoista:

	Tarkastettuja ruhoja, kpl			Vähennys (—), lisäannys (+), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Sonneja, lehmiä, hie-						
hoja, isoja vasikoita ..	18 185	10 839	3 092	—40.4	—83.0	—71.5
Pikkuvasioita	26 861	11 324	7 111	—57.8	—73.5	—37.2
Lampaita	15 788	2 681	564	—83.0	—96.4	—79.0
Sikoja, porsaita	6 718	1 469	778	—78.1	—88.4	—47.0
Hevosia	186	766	472	+311.8	+153.8	—38.4
Yhteensä	67 738	27 079	12 017	—60.0	—82.2	—55.6

Tässäkin kuvastuu selvä sodan luomien poikkeuksellisten olojen aiheuttama väheneminen lihan tuotannossa ja tuonnissa pääkaupunkiin.

Tukkumyyntihallista, jonka käyttö oleellisesti liittyy edellisiin, rajoitumme tekemään seuraavat vertailevat prosenttilaskelmat:

	Kokonaismäärä, kg			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Myyty liha	14 233 103	3 377 678	1 571 026	—76.3	—89.0	—53.5

Jäähdyttämö ja syväjäähdyttämö. Jos edelleen vertaamme v. 1938, 1941 ja 1942 saamme varsinaisen jäähdyttämön käytöstä seuraavan kuvan:

	Kokonaisluku, kpl			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Säilytettyjä ruhoja	201 698	72 199	40 033	—64.2	—80.2	—44.6

Numerot kuvastavat jälleen teurastusosastoilla, lihantarkastamossa ja tukkumyyntihallissa tapahtunutta vähenemistä.

Sen sijaan muussa säilytyksessä on ollut huomattavaa nousua. Niinpä jäähdytysosastot n:o 2, 3 ja 8 ovat toukokuun 15 p:stä 1942 lukien olleet vuokrattuina vain säilytykseen ja osasto n:o 6 sekä osa osastosta n:o 7 heinäkuun 15 p:stä 1942 alkaen Tanskasta tuotujen lihajalosteiden säilytykseen. Nämä vuokraukset ovatkin täysin korvanneet kappalesäilytyksessä tapahtuneen vähentymisen.

Osasto, jonka toiminta osoittaa huomattavaa nousua, on syväjäähdyttämö, kuten seuraavista luvuista ilmenee:

	Kokonaismäärä, kg			Lisäännys (+), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Säilytetty tavara	87 703	187 183	331 902	+113.4	+278.4	+77.8

Niinpä on ollutkin pakko laajentaa tätä osastoa. Tässä tarkoituksessa muutettiin lihakoppiosasto n:o 1 syväjäädäyttämöksi. Osasto valmistui syväjäädäyttämöksi syyskuun 1 p:nä 1942. Sinne sijoitettiin 42 säilytyskoppia à 3.4 m² sekä lisäksi 83 n.s. metsästäjäkoppia. Kaikki kopit vuokrattiin heti, eivätkä kaikki saaneet tilaamaansa koppimäärää. Metsästäjäkopeista oli niinkään vilkasta kysyntää, jota ei voitu tyydyttää.

Tulot. Tässä tehdään vertailuja v:n 1941 ja 1942 tulojen välillä sekä prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1938, 1941 ja 1942 eri tuloryhmien osuus kokonaistuloihin:

Tuloerä	1941	1942	1938	1941	1942
	Kokonaismäärä, mk	Kokonaismäärä, mk	%	%	%
Teurastusosastot	227 544: —	113 486: —	26.4	9.5	4.9
Lihantarkastamo	371 486: —	145 878: —	12.4	15.5	6.2
Tukkumyyntihalli	315 031: 15	140 873: 05	25.8	13.2	6.0
Kuljetusradat	59 628: 55	33 975: 95	5.4	2.5	1.5
Jäähdyttämöt	926 944: 40	1 263 140: 70	14.4	38.7	54.1
Luontoisetujen korvaukset ...	57 285: —	64 197: 50	0.8	2.4	2.7
Muut tulot	436 839: 35	1)574 862: 25	15.8	18.2	1)24.6
Yhteensä	2 394 758: 45	1)2 336 413: 45	100.0	100.0	100.0

Muiden tuloryhmien kehitys onkin selostettu yksityiskohtaisesti edellä paitsi Muut tulot nimisen, josta lyhyesti voidaan mainita seuraavaa: Tulot nousivat erinäisten uusien vuokrausten ja vuokranperimisten johdosta, joista mainittakoon ravintolan vuokran nousu, tukkumyyntihallin ja noutohallin osittainen vuokraus, vuotatarkastushuoneiden vuokraus, alueen vuokraus säilytystilaksi sekä sähkölaitokselta ja elintarvikekeskukselta perityt vuokrat. Laskua tapahtui tämän momentin tuloissa suolipesimön, navetan, punnituksen ja vaunujen puhdistuksen osalta, joka taas johtui teurastuksen vähenemisestä.

Menot. V:n 1942 kokonaismenot nousivat 5 527 416: 30 mk:aan. Selvemmän kuvan saamiseksi menoerät on alla olevassa yhdistelmässä jaoteltu muutamiin pääryhmiin ja vertailun vuoksi on niihin rinnastettu v:n 1941 tulot, minkä lisäksi v:n 1938, 1941 ja 1942 menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty seuraava prosenttilaskelma:

Menoerä	1941	1942	1938	1941	1942
	Kokonaismäärä, mk	Kokonaismäärä, mk	%	%	%
Palkkausmenot	2 400 583: 90	2)2 634 923: 30	37.0	38.1	47.7
Palkkiot	27 100: —	25 200: —	0.6	0.4	0.5
Sääntöpalkkaiset virat	1 850 196: 75	2 119 116: —	28.5	29.4	38.8
Tilapäistä työvoimaa	115 354: 35	100 374: 50	6.0	1.8	1.8
Kesälomasijaiset	32 909: 20	14 382: —	0.8	0.6	0.3
Puhtaanapito	375 023: 60	188 895: 50	1.1	6.0	3.4
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	—	186 955: 30	—	—	3.4
Vuokra	1 176 860: —	1 178 460: —	25.8	18.6	21.8
Käyttökustannukset	1 834 244: 15	1 159 998: 55	24.7	29.1	21.0
Lämpö	3)1 168 595: 45	4) 612 952: 95	6.9	18.5	11.1
Valaistus	49 724: 20	32 122: 20	1.6	0.8	0.6
Vedenkulutus	117 544: 60	81 556: 10	5.6	1.9	1.5
Käyttövoima	364 923: 05	304 551: 90	7.8	5.8	5.5
Tarveaineet	133 456: 85	4) 128 815: 40	2.8	2.1	2.8

1) Lisäksi halkovaraston myynnistä saatu 924 744 mk, mikä määrä tässä on jätetty laskelman ulkopuolelle. — 2) Nousun ovat aiheuttaneet suoritettut kalliinajanlisäykset, sotapalveluksessa olevien viranhaltijain palkat ja viransijaisten palkkiot. — 3) V:n 1941 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 487 491 mk. — 4) V:n 1942 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 274 905 mk ja kloorikalsiumivaraston raha-arvo 120 000 mk.

	1941	1942	1938	1941	1942
	Kokonais- määrä, mk	Kokonais- määrä, mk	%	%	%
Menoerä					
Kunnossapitokustannukset	773 989: —	497 377: 65	7.9	12.3	9.0
Koneiden ja työkalujen hankinta	45 276: 50	9 498: 15	2.2	0.7	0.2
Yleisten laitteiden kunnossapito	217 750: 85	167 068: 70	5.7	3.5	3.0
Korjaus- ja muutostyöt	510 961: 65	1) 320 810: 80	—	8.1	5.3
Muut kustannukset	120 171: 60	56 656: 80	4.6	1.9	1.0
Siivoaminen	7 569: 75	1 460: 20	0.1	0.1	0.0
Painatus ja sidonta	63 648: 65	10 283: 30	1.0	1.0	0.2
Tarverahat	38 807: 90	32 105: 05	2.5	0.6	0.6
Vaatteiden pesu	4 021: 50	3 561: 50	0.3	0.1	0.1
Tapaturmavakuutusmaksut	3 076: —	2 215: —	0.2	0.1	0.0
Rehut ja kuivikkeet	3 047: 80	7 031: 75	0.5	0.0	0.1
Menot yhteensä	6 305 848: 65	5 527 416: 30	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	2 394 758: 45	3 261 157: 45			
Vajaus	3 911 090: 20	2 266 258: 85			

Taulukkoliitteet

I. Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen ja autoilla sekä meritse ulkomailta tuotu liha vuosina 1935—42

Vuosi ja kuukausi	Helsingin pikatava- ra-asema	Töölön tavara- asema	Vallilan asema	Muut pur- kauspai- kat	Rauta- teitse yhteensä	Autoilla	Meritse ulkomail- ta	Kaiken kaikkiaan
Kg								
1942								
Tammikuu ..	—	2 958	5 197	—	8 155	—	—	8 155
Helmikuu ...	1 302	402	10 890	—	12 594	—	—	12 594
Maaliskuu ...	914	—	18 483	—	19 397	—	—	19 397
Huhtikuu ...	832	—	8 615	—	9 447	—	—	9 447
Toukokuu ...	17	—	9 192	—	9 209	—	—	9 209
Kesäkuu	—	—	7 755	—	7 755	—	—	7 755
Heinäkuu ...	3 842	—	82	—	3 924	—	—	3 924
Elokuu	6 839	—	1 968	—	8 807	—	—	8 807
Syyskuu	6 623	—	5 914	—	12 537	—	—	12 537
Lokakuu ...	14 566	235	12 197	—	26 998	—	—	26 998
Marraskuu ..	47 307	1 419	74 326	—	123 052	—	—	123 052
Joulukuu ...	16 515	4 987	32 130	—	53 632	—	—	53 632
<i>Koko vuosi</i>	<i>98 757</i>	<i>10 001</i>	<i>186 749</i>	<i>—</i>	<i>295 507</i>	<i>—</i>	<i>—</i>	<i>295 507</i>
1941	66 787	4 871	144 085	28 535	244 278	4 499	1 196 778	1 445 555
1940	139 826	7 600	540 874	310 408	998 708	111 148	131 971	1 241 827
1939	75 786	8 034	198 538	—	282 358	.	322 093	604 451
1938	76 973	7 316	181 768	—	266 057	.	323 609	589 666
1937	66 760	8 640	203 463	—	278 863	.	479 176	758 039
1936	78 329	27 692	67 429	—	173 450	.	420 376	593 826
1935	100 905	25 864	45 941	—	2) 179 131	.	474 201	653 332

¹⁾ Huomattavimpia korjaustöitä olivat jäähdytysosaston n:o 1 muuttaminen syväjäädyyttämöksi ja toisen höyrykattilan arinan muuttaminen puulämmitykseen sopivaksi. — ²⁾ Tähän sisältyy Sörnäisten aseman tuonti, 6 421 kg.

II. Ulkomailta tuotuun karjaan kohdistuvat hylkäämiset ryhmitettyinä niiden syyn ja kohteiden mukaan v. 1942

Hylkäämisen syy		Sonnejä ja härkiä			Lehmiä		
		Koko ruhoja elävään	Ruhoonosta elävään tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elävään	Ruhoonosta elävään tai ilman	Elimiä y.m.
Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	—	8
Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	1	1
Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	9
Contusiones, fracturae, hae-Ruhjevammat, luunmurtumat, veremorrhagia	verenvuodot	—	—	—	—	—	1
Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	1
Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	1
Distomatosis	Maksamadot	—	—	1	—	—	224
Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	—	—	11
Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	119
Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	1
Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	3
Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	1
—	Rehu-, kaltausvesi-, veriaspiratio	—	—	—	—	—	23
Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	4	1	—	375
Alii morbi	Muut taudit	—	—	—	—	—	10
Yhteensä		—	—	5	1	1	788

III. Septikemian varalta laboratoriossa tutkitut ruhot

Tutkimuksen syy		Raavai- kemma	Isoja vasik.	Pikku- vasik.	Lam- paita	Sikoja	Por- saita	Hevosia	Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
		Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	Ei sept. Septi- kemisiä	
Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	1	—	—	1
Bronchopneumonia	Yskä	—	—	—	—	—	—	1	1
Colica	Ähky	—	—	—	—	—	—	2	2
Enteritis	Suolitulehdus	—	—	1	—	—	—	—	1
Haemorrhagia	Verenvuodot	—	—	—	—	—	—	1	1
Hepatitis	Maksatulehdus	29	1	—	1	2	—	1	34
Hydraemia	Vesitauti	1	—	—	—	—	—	—	1
Icterus	Keltatauti	1	—	—	—	—	—	—	1
Lienitis	Pernatulehdus	1	—	1	—	—	—	1	3
Lumphadenosis	Imusolmukekasvain	—	—	—	—	1	—	—	1
Mastitis	Utaretulehdus	3	—	—	—	—	—	—	3
Metritis	Kohtutulehdus	5	—	—	—	—	—	—	5
Nephritis	Munuaistulehdus	2	—	—	—	—	—	1	3
Oedema	Vesipöhö	1	—	—	—	—	—	—	1
Pericarditis traumatica	Traumaattinen sydänpus- sintulehdus	6	—	—	—	—	—	—	6
Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	1	—	—	—	—	—	1
Pneumonia	Keuhkokuume	6	1	1	—	—	—	2	10
Pyæmia	Märkämyrkytys	1	—	—	—	—	—	—	1
Vaccin variol.	Istutusrokko	—	55	—	—	—	—	—	55
—	Hätäteurastus	5	—	—	—	—	—	2	7
—	Punaiset rauhaset	2	—	—	1	—	—	—	3
—	Verenmyrkytykseen viit- taavat muutokset	—	—	2	4	—	—	—	7
—	Vieras haju	7	—	—	—	1	—	4	12
—	Vieras väri	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä		71	58	2	8	1	5	—	161

IV. Hylkäämiset¹⁾, ryhmitettyinä nii-

Hylkäämisen syy		Teurastus-													
		Sonneja ja härkiä		Lehmiä		Hiehoja ja isoja vasik.		Pikkukuvasikoita							
		Ruhonosta elim- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y. m.	Ruhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y. m.	Ruhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y. m.	Ruhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y. m.	Ruhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen	Elimiä y. m.	Ruhonosta elimi- neen tai ilman Koko ruhoja elimineen			
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	4	17	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai pol- vitulehdus	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	chron. suum	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Cachexia	Ähky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Colica	Ruhjevammat, luunmurtu- mat, verenvuodot	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	—
9	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Coryza contagiosa equorum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Cystae	Hevosnuha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Cysticercus inermis	Rakkokasvaimet	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Dermatitis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Distomatosis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Enteritis	Maksamadot	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Gastritis et pericarditis traumatica	Suolitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
16	Hepatitis	Traumaattinen maha- ja sydän- pussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Icterus	Maksatulehdus	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
18	—	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Lienitis	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Mastitis	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Metritis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Kohtutulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Parseis puerperalis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
25	Pericarditis	Poikimahalaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Sydänpuussintulehdus	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
27	—	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Pneumonia	Pilaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Pyæmia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
30	—	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
31	Septicaemia	Rehu-, kaltausvesi-, veri- aspiratio	—	1	—	—	—	7	—	—	—	3	—	—	—
32	—	Verenmyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tuberculosis	Verenmyrkytykseen viittaa- vat muutokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tumores	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	—	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Aliae invasiones	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—
37	Alii morbi	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
38	Vaccin variol.	Muut taudit	—	—	—	2	1	8	—	—	—	—	3	—	—
39		Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä			—	1	2	4	13	138	—	—	—	3	6	—	3

¹⁾ Lukuunottamatta ulkomailta tuotuun karjaan kohdistuvat; ks. taul. II.

Huom.: Taulukkosarakkeeseen Elimiä y. m. merkityt luvut eivät osoita eläinten lukua, vaan

Jatkoa

Hylkäämisen syy		Lihantarkastamo										Palotettu lihaa, kg
		Lampaista		Sikoja		Porsaita		Hevosia				
		Koko ruhoja elimeen	Elintä y.m. Ruhonosia elimeen tai lihan	Koko ruhoja elimeen	Elintä y.m. Ruhonosia elimeen tai lihan	Koko ruhoja elimeen	Elintä y.m. Ruhonosia elimeen tai lihan	Koko ruhoja elimeen	Elintä y.m. Ruhonosia elimeen tai lihan			
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Näättyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Colica	Ähky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—
9	Coryza contagiosa equorum	Hevosnuha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Dermatitis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Distomatosis	Maksamadot	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Enteritis	Suolitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hepatitis	Maksatulehdus	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—
17	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
20	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
21	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
22	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
24	Paresis puerperalis	Poikimahalvaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
27	—	Pilaantuminen	1	4	—	5	6	9	—	3	2	2
28	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	2	—	—	1	—	—	2	—
29	Pyæmia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	Rehu-, kaltausvesi-, veriaspiratio	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
31	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
32	—	Verenmyrkytykseen viittaavat muutokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	—	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	1	2	—	—	1	6	1
36	Aliae invasiones	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Alii morbi	Muut taudit	6	—	—	4	—	2	—	1	—	7
38	Vaccin variol.	Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39	Yhteensä		7	4	4	12	10	15	—	—	—	83

Huom.: Ks. edell. siv. huomautusta.